

Den Haag, 23 september 2016

De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de Tweede Kamer heeft mij bij brief van 16 juni 2016 verzocht te reageren op een petitie die zij heeft ontvangen van Sien, een belangenvereniging voor mensen met een verstandelijke beperking en hun directe netwerk. Deze petitie is de vaste Kamercommissie aangeboden bij het boek «Ouder van mijn ouders». In dit boek wordt een aantal (inmiddels volwassen) kinderen geportretteerd van ouders met een verstandelijke beperking. De vereniging Sien maakt zich zorgen over normaal begaafde kinderen die opgroeien bij ouders met een verstandelijke beperking. Veel van deze ouders zijn namelijk niet in staat hun kinderen een veilige thuisbasis te bieden, waar zij zich geborgen voelen, zorgeloos kunnen opgroeien en «gewoon kind» kunnen zijn.

Het boek «Ouder van mijn ouders» is voor Sien een middel om in het publieke domein aandacht te vragen voor de situatie van deze kinderen. Sien pleit er voor normaal begaafde kinderen van ouders met een verstandelijke beperking te erkennen als een groep die begeleiding nodig heeft. De belangenvereniging roept de politiek op mee te werken aan het ontwikkelen van signaleringsinstrumenten waarmee professionals in de (eerstelijns)zorg en in het onderwijs leren de situatie van deze kinderen te herkennen. Voorts wordt financiële ondersteuning gevraagd voor onderzoek naar hoe om te gaan met de gevolgen van «ontoereikend ouderschap». De petitie sluit af met een verwijzing naar het wetsontwerp «Beraadgroep rechten rond het kind». Hierin wordt gepleit voor de inperking van het voortplantingsrecht bij ouders waarvan bewezen is dat zij niet in staat zijn kinderen op te voeden.

De zorgen van Sien begrijp ik heel goed. Veel ouders met een verstandelijke beperking hebben onvoldoende competenties om hun kinderen een veilige, zorgeloze thuissituatie te bieden waar zij zich intellectueel en emotioneel goed kunnen ontwikkelen. Dit raakt de beschermingsplicht van de overheid. Kinderen hebben vanzelfsprekend recht op bescherming. Daarom is het ondermeer van groot belang dat professionals de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling goed weten te gebruiken en dat tijdig passende hulp wordt ingezet. Sinds juli 2013 is de wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht. Deze wet verplicht organisaties en zelfstandige beroepsbeoefenaren in bepaalde sectoren om een meldcode te hebben, inclusief een stappenplan. Zo weten zorgprofessionals hoe te handelen bij signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

Daarnaast hebben gemeenten op grond van de Jeugdwet de verantwoordelijkheid om opgroei- en opvoedingsproblemen bij kinderen te signaleren en indien nodig tijdig te in te grijpen.

Een en ander kan ertoe leiden dat de raad voor de kindbescherming een onderzoek doet en vervolgens de kinderrechter verzoekt, in het belang van het kind, een kindbeschermingsmaatregel op te leggen. Dat kan betekenen dat de noodzakelijke jeugdhulp ook zonder toestemming van de ouders wordt ingezet en dat het kind bijvoorbeeld uit huis wordt geplaatst en wordt ondergebracht in een pleeggezin.

Echter de problematiek van de kinderen waar Sien op doelt is breder. Het gaat Sien er ook om dat kinderen zorgeloos kunnen opgroeien en «kind kunnen zijn». Binnen de professionele zorgwereld is in het algemeen wel bekend welke problemen zich, zowel bij de ouders als bij de kinderen, voordoen. Sien wijst er op dat dit bij leerkrachten, (huis)artsen en

hulpverleners rondom het gezin anders is. Daardoor blijven de problemen van deze kinderen nogal eens onopgemerkt. Ik neem dit signaal serieus en zal deze problematiek onder aandacht brengen van mijn collega van OCW, gemeenten en betrokken beroepsgroepen van hulpverleners rondom gezinnen.

Tenslotte wijst Sien op een pleidooi waarin wordt gepleit voor de inperking van het voortplantingsrecht bij ouders waarvan bewezen is dat ze niet in staat zijn om kinderen op te voeden. De vraag om aandacht en hulp aan kinderen van ouders met een verstandelijke beperking is iets heel anders dan de vraag of ontoereikend ouderschap zou moeten worden voorkomen. Dit vraagstuk voert veel verder en roept ethische en juridische vragen op, omdat het raakt aan (ongeschreven) grondrechten als het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, het recht op procreatie en het gelijkheidsbeginsel. In enkele gemeenten zijn goede initiatieven ontplooid ter preventie van ontoereikend ouderschap. Samen met de kwetsbare wensouders wordt gekeken naar de betekenis van toereikend ouderschap, waarna veel van hen besluiten vrijwillig over te gaan tot anticonceptie. De gemeente Rotterdam organiseert hierover op 29 september a.s. een startbijeenkomst.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M.J. van Rijn